

Väljaandja:	Vabariigi Valitsus
Akti liik:	määrus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.01.2019
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	Hetkel kehtiv
Avaldamismärge:	RT I, 05.12.2018, 10

Töötervishoiu ja tööohutuse nõuded ehituses¹

Vastu võetud 08.12.1999 nr 377

[RT I 1999, 94, 838](#)

jõustumine 01.01.2000

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
30.04.2009	RT I 2009, 25, 155	01.07.2009
29.11.2018	RT I, 05.12.2018, 1	01.01.2019

Määrus kehtestatakse «[Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse](#)» paragrahvi 4 lõike 5 alusel.

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

(1) Töötervishoiu ja tööohutuse nõudeid kohaldatakse maa peal, maa all või vees tehtavatel ehitustöödel, kaevamis- ja muudel pinnasetöödel, ehitise remondi-, hooldus- või rekonstrueerimistöödel, valmisdetailide monteerimis-demonteerimistöödel ja lammutustöödel (edaspidi *ehitustööd*).

(2) Määruse nõuded ei kehti puurimis- ja kaevandamistöödel mäetööstuses.

(3) Määruse 2. peatükis sätestatud nõuete kohaldamisel tuleb arvestada konkreetse ehitusplatsi ja ehitustöö eripäradega.

[[RT I 2009, 25, 155](#)- jõust. 01.07.2009]

§ 1¹. Mõisted

Määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) *ehitusplats* – igasugune maa- või veeala, kus tehakse ehitustöid;
- 2) *ühine ehitusplats* – ehitusplats, kus töötavad samal ajal või järjestikku kahe või enama tööandja töötajad või füüsilisest isikust ettevõtjad (edaspidi *FIE*);
- 3) *töötervishoiu ja tööohutuse koordinaator* (edaspidi *koordinaator*) – vähemalt 3-aastase ehitusalase praktilise kogemusega spetsialist, kes on läbinud ehitustööde ohutusalase väljaõppe kestusega vähemalt 8 tundi;
- 4) *ehitusettevõtja* – ehitusseadustiku § 21 lõike 1 tähenduses isik, kes tegutseb ehitusalal majandustegevuse raames;

[[RT I, 05.12.2018, 1](#)- jõust. 01.01.2019]

5) *ehitise omanik* – füüsiline või juriidiline isik, kelle tellimisel ehitustöid tehakse;

6) *peatöövõtja* – ehitusettevõtja, keda ehitise omanik on määranud juhtima ja korraldama ehitustöid ehitusplatsil.

[[RT I 2009, 25, 155](#)- jõust. 01.07.2009]

§ 2. Ehitamise alustamisest teatamine

(1) Ehitusettevõtja esitab Tööinspeksioonile vähemalt 3 päeva enne ehitustööde alustamist määruse lisas toodud vormi kohase eelteate, kui:

- 1) tööde eeldatav kestus ületab 30 tööpäeva ning ehitusplatsil töötab samal ajal vähemalt 20 isikut või
- 2) eeldatav töömaht ületab 500 inimtööpäeva.

(2) Ühisel ehitusplatsil ehitustööde alustamise korral esitab lõikes 1 nimetatud eelteate peatöövõtja.

(3) Lõikes 1 nimetatud teates esitatud info peab olema paigutatud ehitusplatsil tööd tegevatele isikutele nähtavale kohale.

[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 3. Üldnõuded

(1) Ehitustööde tegemise ajal vastutavad ehitise omanik ja ehitusettevõtja selle eest, et ehitustöö ei ohustaks ehitusplatsil töötavaid ega seal viibivaid isikuid.

(2) Ühisel ehitusplatsil vastutab peatöövõtja selle eest, et ehitustöö ei ohustaks ehitusplatsil töötavaid ega selle mõjupiirkonnas olevaid isikuid. Kui peatöövõtjat ei ole määratud, sõlmivad tööandjad kirjaliku kokkuleppe töötervishoiu- ja tööohutusalase ühistegevuse ning tööandjate vastutuse kohta. Kui kokkulepet ei ole sõlmitud, vastutavad tööandjad solidaarselt selle eest, et töö ei ohustaks ehitusplatsil töötavaid ega seal viibivaid isikuid.

(3) Ohutuse tagamiseks ja terviseriskide ennetamiseks peab ehitusettevõtja järgima «Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse» §-s 12¹ sätestatud töötervishoiu- ja tööohutusalaseid ennetuspõhimõtteid ning arvestama ehitustöö ettevalmistamisel ehitusprojekti esitatud ohutusalase informatsiooniga, tehes vajaduse korral ettepanekuid nimetatud info muutmiseks või täiendamiseks.

(4) Ehitusettevõtja arvestab ehitustööde etappide planeerimisel ja ehitustööde tähtaegade määramisel ehitusprojekti esitatud abinõusid, mida on vajalik rakendada ehitustööde igas etapis töötajate töötervishoiu ja tööohutuse tagamiseks.

(5) Ohutuse tagamiseks ja terviseriskide ennetamiseks ehitusplatsil peavad tööandjad, kelle töötajad seal töötavad, ja FIE-d järgima 2. peatükis sätestatud nõudeid, tagama töövahendite ja isikukaitsevahendite nõuetekohase kasutamise, järgima kasutatavate materjalide käitlemise nõudeid ning võtma arvesse koordinaatori korraldusi, kui ehitusplatsile on koordinaator määratud.

(6) Ehitustöödel kasutatavate töövahendite, kraanade ja muude tõsteseadmete, tellingute, teisaldatavate raketiste, ajutiste tugede ning kaitsevahendite konstruktsioon ja seisukord peavad tagama töötajate ohutuse.

(7) Ehitusplatsi välispiir peab olema piirestatud või selgesti märgistatud. Rakendada tuleb abinõusid, et ehitusplatsile pääseksid ainult sinna lubatud isikud.

(8) Ehitusplats peab olema heas korras ja piisavalt puhas.

(9) Ehitusplatsil töötavad isikud peavad olema kaitstud müra, tolmu, kahjulike gaaside ja muude tervist kahjustavate ohutegurite eest.

(10) Kui töötaja peab sisenema kõrge riskitasemega alale, nt kus õhk sisaldab ohtlikke kemikaale, on ebapiisava hapnikusisaldusega või süttimisohulik, peab olema korraldatud selle ala pidev jälgimine, rakendatud sobivad meetmed töötaja kaitseks ning tagatud töötaja kiire abistamine õnnetusjuhtumi korral.

(11) Kui ehitustöö kujutab endast ehitise või selle osa lammutamist, rekonstrueerimist, remonti või hooldust, tuleb enne ehitustöö alustamist veenduda, et ehitis ei sisalda asbesti. Kui asbestisisaldus leiab kinnitust, tuleb ehitustööd viia läbi Vabariigi Valitsuse määrust «Asbestitööle esitatavad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded» järgides.

(12) Töötajaid ja nende esindajaid tuleb teavitada kõikidest meetmetest, mida ehitusplatsil nende ohutuse tagamiseks rakendatakse. Nimetatud teave peab olema töötajatele arusaadav.

[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 4. Tööohutuse plaan

(1) Ehitustöö ettevalmistamise käigus, enne ehitusplatsil töö alustamist koostab ehitusettevõtja kirjaliku tööohutuse plaani. Ühisel ehitusplatsil koostab tööohutuse plaani peatöövõtja. Tööohutuse plaani ei pea koostama, kui ehitusplatsil ei tehta §-s 5 nimetatud ohtlikke töid või kui ehitustöö maht ei nõua § 2 lõikes 1 nimetatud eelteate esitamist.

(2) Tööohutuse plaani peab ajakohastama ja see peab kogu ehitusperioodi ajal olema kättesaadav kõigile ehitusplatsil töötavatele isikutele.

(3) Tööohutuse plaanis peavad sisalduma sellised andmed ehitustööde korralduse kohta, mis tagavad kõigile ehitusplatsil töötavatele isikutele võimaluse täita oma tööülesandeid vastavalt 2. peatükis esitatud nõuetele. Tööohutuse plaan peab sisaldama vähemalt järgmist infot:

1) tööetappide järjestus ja kestus;

2) ehitusplatsil tehtavate ohtlike tööde loetelu, nende orienteeruv tegemise aeg ja nende eest vastutava isiku kontaktandmed ning abinõud töötajate ohutuse tagamiseks;

3) jäätmeveo korraldus ja ladestamis- või kahjutustamiskoha nimi;

4) abinõud müra, vibratsiooni ja õhusaaste ehitusplatsi vahetusse naabrusesse leviku tõkestamiseks;

- 5) tellingute monteerimis- ja demonteerimisplaan, kui neid ehitusplatsil kasutatakse;
- 6) asbestitööde tegemise kava juhul, kui Vabariigi Valitsuse määruse «Asbestitööle esitatavad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded» kohaselt on nimetatud kava koostamine nõutud ja see kava ei ole esitatud eraldi dokumendina;
- 7) juhised tegutsemiseks õnnetusohu korral, inimeste ohualast väljaviimise ja päästetööde tegemise eest vastutavate isikute nimed ja kontaktandmed;
- 8) esmaabi korraldus ehitusplatsil, esmaabi andjate nimed ja kontaktandmed, lähim vältimatu arstiabi andmise koht.

(4) Tööprotsessi ohtlikkuse määramisel arvestatakse lisaks §-s 5 esitatud ohtlike tööde loetelule ka tööprotsessi riskianalüüsi tulemusi ja infot ehitusprojekti esitatud abinõude kohta, mida on vajalik rakendada ehitustööde igas etapis töötajate töötervishoiu ja tööohutuse tagamiseks.

(5) Tööohutuse plaani osaks on ehitusplatsi skeem. Skeemil tuleb näidata:

- 1) kontori- ja olmeruumide paigutus ehitusplatsil;
- 2) materjalide laadimis- ja ladustamiskohad;
- 3) jäätmete ladustamiskohad;
- 4) masinate ja seadmete paiknemiskohad;
- 5) täitematerjalide või pinnase kogumiskohad;
- 6) õhuliinide ja teiste tehniliste installatsioonide asukohad, kaasa arvatud muud ohud pinnases, mis olid olemas enne ehitusplatsi loomist;
- 7) liikumisteede ja ohualade paiknemine;
- 8) juurdepääsuteed päästemeeskonnale või kiirabibrigaadile;
- 9) esmaste tulekustutusvahendite, esmaabivahendite ja hädaabitelefoni asukoht;
- 10) evakuaatsioonipääsude ja -teede paiknemine.

[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 5. Ohtlike tööde loetelu

Ohtlikuks tööks loetakse eelkõige töö:

- 1) millega võib kaasneda maanihe või vajumine pinnasesse, kusjuures õnnetusohu suurendavad kasutatavad töömeetodid või keskkond, kus ehitusplats asub;
- 2) mille puhul ohustavad töötajate tervist bioloogilised ohutegurid või ohtlikud kemikaalid, sh asbest;
- 3) ioniseeriva kiirgusega keskkonnas;
- 4) kõrgepingeliini või trafoalajaama läheduses;
- 5) millega kaasneb uppumisoht;
- 6) mida tehakse maa-alustes tingimustes, nt kaevus, tunnelis;
- 7) vees, mis vajab õhuvarustussüsteemi kasutamist;
- 8) kessoonis;
- 9) mis on seotud lõhkeaine kasutamisega;
- 10) mis on seotud raskete valmisdetailide tõstmise, monteerimise või demonteerimisega;
- 11) millega kaasneb töötaja kõrgusest kukkumise oht;
- 12) millega kaasneb nõue kontrollida töötajate tervist.

[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 6. Ehitustööde tegemine

(1) Peatöövõtja määrab ühisel ehitusplatsil tööde tegemise ajaks kirjalikult ühe või mitu koordinaatorit. Kui peatöövõtjat ei ole määratud, siis määrab koordinaatori ehitise omanik.

(2) Koordinaatori määramine ei vabasta ehitusettevõtjat ega ehitise omanikku nende kohustuste täitmisega seotud vastutusest.

(3) Ehitustööde tegemise ajal on koordinaator kohustatud:

- 1) korraldama ja koordineerima tööohutusalast tegevust ehitusplatsil;
- 2) tagama tööohutuse plaani tutvustamise ühisel ehitusplatsil töötavatele töötajatele, nende tööandjatele, FIE-dele ja teistele isikutele;
- 3) kontrollima tööohutuse plaani järgimist ja seda ajakohastama, kui töös tekib muutusi;
- 4) jälgima, et kõik maasisesed ja maapealsed kaablid, torud jm paigaldised ning ohualad oleksid märgistatud ja vajalikud ohutusabinõud kasutusele võetud;
- 5) jälgima, et ehitusplatsil töötavad isikud ja ehitusplatsile lubatud isikud oleksid varustatud ohule vastavate isikukaitsevahenditega;
- 6) korraldama ühise ehitusplatsi regulaarsed üldkontrollid.

[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 7. Ehitusplatsi kontrollimine

(1) Ehitusplatsil viiakse vähemalt kord nädalas läbi üldkontroll, mille käigus kontrollitakse ehitusplatsi korrasolekut ja vastavust 2. peatükis esitatud töötervishoiu ja tööohutuse nõuetele. Ühisel ehitusplatsil viib üldkontrolli läbi koordinaator.

(2) Üldkontrolli käigus kontrollitakse ehitusel kasutatavate töövahendite, sh tellingute, redelite ja tõsteseadmete korrasolekut vastavalt «Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse» § 5 lõike 4 alusel kehtestatud nõuetele.

(3) Tellingute, redelite ja tööplatvormide kontroll korraldatakse enne nende kasutuselevõttu ehitusplatsil ning lisaks lõikes 2 nimetatud üldkontrollile juhul, kui need on olnud tugeva tuule, raskete seadmete või suurte koormuste mõju all või on seisnud üle ühe kuu kasutamata. Erilist tähelepanu tuleb pöörata tugi- ja kaitseraketistele.

(4) Ehitusplatsil läbiviidud kontrollide kohta koostatakse aktid, kuhu pannakse kirja selles osalenud isikud, kontrollimise aeg, avastatud puudused ning võimalikud parandusettepanekud. Kontrollitavat töövahendit kasutaval töötajal võimaldatakse kontrollis osaleda.

(5) Kontrolli käigus avastatud puudused tuleb kõrvaldada esimesel võimalusel või enne töövahendi järgmist kasutuselevõttu.

(6) Kui kontrolli käigus ilmneb oht ehitusplatsil töötavate või teiste isikute elule, tuleb ohtliku töö tegemine või eluohtliku töövahendi kasutamine viivitamata peatada kuni puuduste kõrvaldamiseni.
[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 8. [Kehtetu -RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

2. peatükk EHITUSPLATSI TÖÖTERTVISHOIU JA TÖÖOHUTUSE NÕUDED

1. jagu Üldnõuded

§ 9. Püsikindlus ja tugevus

(1) Hooned ja tööruumid peavad olema nende kasutamisetarbele vastava konstruktsiooni ja tugevusega.

(2) Läbipaistvad seinad töökohtade ja liikumisteede läheduses peavad olema valmistatud ohutust materjalist või kaitstud purunemise eest ning olema selgelt märgistatud.

(3) Materjalid, seadmed ja objektid, mis liikudes kujutavad endast ohtu töötajate elule või tervisele, peavad olema sobival ja ohutul viisil kinnitatud.

(4) Juurdepääs ebapiisava tugevusega materjalist valmistatud pindadele peab olema tõkestatud, kui ei ole kasutada vahendeid seal tehtava töö ohutuse tagamiseks.
[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 10. Elektriseadmed ja -paigaldised

(1) Ehitusplatsil kasutatavad elektriseadmed ja -paigaldised peavad vastama õigusaktidega kehtestatud nõuetele.

(2) Elektripaigaldised peavad olema projekteeritud, ehitatud ja kasutusele võetud viisil, mis välistab tule- ja plahvatusohu. Töötajad peavad olema kaitstud otse- või kaudpuutest tuleneda võiva elektrilöögi ohu eest.

(3) Elektri kaablid ja muud elektripaigaldised peavad olema kaitstud mehaaniliste vigastuste eest.

(4) Elektriseadmete ja kaitsevahendite kavandamisel, koostamisel ja valikul tuleb arvesse võtta tarbitava energia liiki ja võimsust, välistingimusi ning paigaldise osadele juurdepääsevate isikute pädevust.
[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 11. Evakuatsioonipääsud ja -teed

(1) Evakuatsioonipääsud ja -teed peavad olema vabad igasugustest takistustest ja võimaldama otse väljapääsu ohutule alale.

(2) Ohu korral peab töötajatel olema võimalik lahkuda kõikidelt töökohtadelt kiiresti ja ohutult.

(3) Evakuatsioonipääsude ja -teede arv, paiknemine ja mõõtmed määratakse ehitusplatsi suuruse, paiknemiskoha, kasutatavate töövahendite ja suurima võimaliku töötajate arvu alusel.

(4) Evakuatsioonipääsud ja -teed peavad olema märgistatud ja varustatud piisava turvavalgustusega juhul, kui töötajad võivad sattuda tehisvalgustuse rikke korral ohtu.
[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 12. Tule- ja plahvatusoht

(1) Töö ehitusplatsil tuleb korraldada nii, et tuleoht oleks välistatud. Ehitusplatsil peavad olema välja pandud juhised tegutsemiseks tulekahju korral.

(2) Sõltuvalt ehitusplatsist, ruumide mõõtmetest ja kasutusotstarbest, ehitusplatsi tehnilisest varustusest, ehitusplatsil kasutatavate ja säilitatavate ainete füüsilistest ja keemilistest omadustest ning suurimast võimalikust kohalolevate töötajate arvust tuleb ehitusplats varustada piisava hulga tulekustutusvahenditega, vajaduse korral ka automaatsete tulekustutussüsteemide ning tulekahju-signalisatsioonisüsteemidega.

(3) Esmased tulekustutusvahendid tuleb ehitusplatsil paigutada nähtavale ja takistustest vabale pinnale, ruumides võimalikult väljapääsu lähedale või vahetult töökoha juurde, kus tulekahju oht on kõige tõenäolisem.

(4) Kui ehitusel kasutatakse ja ladustatakse plahvatusohtlikke aineid või aineid, mille kasutamisega võib eralduda plahvatusohtlikku tolmu või gaasi, tuleb tule- ja plahvatusohu vältimiseks rakendada kaitseabinõusid (ventilatsioon, lahtise tule kasutamise keeld jms).
[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 13. Ventilatsioon

(1) Töötamiskohtades peab olema tagatud varustus värske õhuga. Selle taseme määramisel arvestatakse tööprotsessi iseärasusi, kasutatavaid töömeetodeid ning töötajate füüsilist koormust.

(2) Kui tööprotsessis eraldub töötaja tervist kahjustada võivaid ohtlikke aineid või tolmu, tuleb see töötamiskohalt kõrvaldada.

(3) Kasutatav ventilatsioonisüsteem tuleb hoida töökorras ning see ei tohi põhjustada tervist kahjustavat tõmbetuult.

(4) Ventilatsioonisüsteem peab olema varustatud automaatse kontrollsüsteemiga, mis teavitab igast rikkest, kui see on vajalik töötajate tervise kaitseks.
[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 14. Füüsiline koormus

(1) Töötajate füüsilise ülekoormuse vältimiseks tuleb töömeetodid ja -vahendid valida sellised, et nende kasutamine ei põhjustaks töötajale liigset koormust.
[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

(2) Raskuste käsitsi teisaldamisel tuleb arvestada töötavishoiu ja tööohutuse seaduse § 9 lõike 3 alusel kehtestatud nõudeid.
[RT I, 05.12.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 15. Isikukaitsevahendite kasutamine

(1) Kaitsekiivri kandmine ehitusplatsil on kohustuslik piirkondades, kus tööprotsessist tulenevalt on peavigastuse oht, nt töö kõrgel paiknevatel töötamiskohtadel, töö redelitel ja tellingutel, tellingute püstitamine ja lahtivõtmine, töö tõsteseadmete, sh kraana tööpiirkonnas.

(2) Tellingutel, katustel, tööplatvormidel ja teistes kohtades töötamisel, kui kukkumisohtu ei saa muude ohutusabinõudega vältida, tuleb kasutada oludele sobiva kinnitussüsteemiga turvarakmeid.

(3) Ehitustöödel peab üldjuhul kasutama kaitsejalanõusid. Põrandatöödel ja muudel põlvitamisega seotud töödel tuleb kasutada põlvekaitseid.

(4) Kui töötatakse pimedal ajal või maa all, tuleb riietel kanda helkurit või helkurriba. Töötamisel liiklusega seotud kohtades peab töötaja kandma ohutusvesti või -riietust, pimedal ajal lisaks ka helkurriba. Helkurriba peab olema kinnitatud hästi nähtavale kohale, vajaduse korral ka kaitsekiivri külge.

(5) Kui töötaja peab sisenema kõrge riskitasemega alale, nt alale, kus õhk sisaldab ohtlikke kemikaale, on ebapiisava hapnikusisaldusega või süttimisohtlik, peab ta tervisekahjustuse vältimiseks kasutama sobivaid isikukaitsevahendeid.

[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 16. Temperatuur

(1) Nende ehitises paiknevate ruumide temperatuur, kus asuvad töötamiskohad, tuleb hoida töötajale sobiv, arvestades töö laadi ja töötaja füüsilist koormust.

(2) Olmeruumide temperatuur peab vastama nende kasutusotstarbele.

[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 17. Valgustus

(1) Töötamiskohtade, tööruumide ja liikumisteede valgustus peab olema piisav, eelistada tuleb loomulikku päevavalgust. Öisel ajal ja olukorras, kus loomulik päevavalgus osutub ebapiisavaks, tuleb kasutada tehisvalgustust, vajaduse korral kaasaskantavaid põrutuskindlaid valgusallikaid.

(2) Vältima peab heleduste suuri erinevusi ning pimestamist. Vajaduse korral tuleb töökoha valgustatust suurendada vastavalt töötaja eale või terviseseisundile.

(3) Liikumisteede minimaalne lubatud valgustus kogu nende ulatuses on 25 luksit.

(4) Tehisvalguse värv ei tohi muuta ega mõjutada ohutusmärkide, teabemärgistuse ja märgistatud esemete tähendust ning nähtavust.

(5) Tööruumide, töökohtade ja liikumisteede valgustid peavad olema paigaldatud selliselt, et need ei ohustaks töötajaid.

(6) Tööruumid, töökohad ja liikumisteed, kus töötajad võivad sattuda tehisvalgustuse rikke tõttu ohtu, peavad olema varustatud piisava turvalgustusega.

[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 18. Uksed ja väravad

(1) Lükanduksed peavad olema varustatud kaitseseadisega, mis takistab uste väljalibisemist juhtteelt ja ümberkukkumist.

(2) Tõstustel ja -väravatel peab olema allakukkumist takistav mehhanism või muu kukkumisvastane kaitse.

(3) Kui jalakäijatel on ohtlik sõidukite liikumiseks ette nähtud väravaid läbida, peavad nende vahetus läheduses asetsema tähistatud jalgväravad jalakäijate jaoks. Jalgväravad tuleb hoida takistustest vabad.

(4) Elektriagamiga uksed ja väravad peavad liikuma ohutult ning olema varustatud pidurdusseadisega, mis asub nähtaval ja kergesti juurdepääsetaval kohal. Kui elektriagamiga uksed või väravad ei avane voolukatkestuse korral automaatselt, peab neid olema võimalik avada käsitsi.

(5) Läbipaistvad uksed peavad olema valmistatud ohutust materjalist või kaitstud purunemise eest ning olema selgelt märgistatud.

(6) Pöörduksed ning -väravad ja pendelüksed peavad olema läbipaistvad või läbipaistva vaateavaga.

[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 19. Liikumisteed ja ohualad

(1) Liikumisteed, samuti kõik trepid, statsionaarsed redelid, laadimisestakaadid ja -kaldteed peavad olema projekteeritud, valmistatud ja paigutatud selliselt, et nende kasutamine oleks ohutu, nendele juurdepääs lihtne ning et need ei ohustaks vahetus läheduses töötavaid isikuid.

(2) Jalakäijate ja sõidukite liikumisteede mõõtmed peavad vastama kasutajate arvule ja kasutuse laadile.

(3) Kui liikumisteel liiguvad sõidukid, peab jalakäijatele olema tagatud ohutu liikumisruum või paigaldatud kaitsepiirded.

(4) Sõidukite liikumisteede ning jalakäijate uste, väravate, ülekäikude ja treppide vahel peab olema piisav vahemaa.

(5) Liikumisteed ja -suunad peavad olema selgesti märgistatud, neid tuleb regulaarselt kontrollida ja hooldada.

(6) Kui ehitusplatsil on piiratud juurdepääsuga ohualad, tuleb need märgistada ning rakendada abinõusid, et sinna ei pääseks kõrvalised isikud. Ohualas võib töötada ainult vastava eriväljaõppe saanud töötaja ning tema kaitseks tuleb rakendada vajalikke abinõusid.

§ 20. Laadimisestakaadid ja -kaldteed

- (1) Laadimisestakaadid ja -kaldteed peavad vastama veokite ja laaditavate veoste mõõtmetele.
- (2) Laadimisestakaadil peab olema vähemalt üks väljapääs.
- (3) Laadimisestakaadid ja -kaldteed peavad olema ohutud.

§ 21. Liikumisruum töötamiskohal

- (1) Töötamiskoha maa- või põrandapind peab olema sellise suurusega, mis võimaldab töötajatele piisavalt liikumisvabadust oma töö tegemiseks, arvestades kasutatavaid materjale ja töövahendeid.
- (2) Pinnad ei tohi olla libedad, neis ei tohi olla ohtlikke kühme, auke ega kallakuid.

§ 22. Esmaabi

- (1) Ehitusplatsil peab olema tagatud töötajale õnnetuse või ootamatu haigestumise korral esmaabi andmine selleks koolitatud töötaja poolt.
- (2) Ehitusplatsil tuleb ette näha abinõud vigastatud või haigestunud töötaja transpordiks esmaabi andmiseks kohandatud ruumi, kus vajaduse korral saab esmaabi anda ja hoida kannatanut kiirabi saabumiseni. Sellele ruumile peab olema võimalik kandraamiga juurde pääseda.
- (3) Ehitusplatsil peavad olema kättesaadavad esmaabivahendid ja silmadušš. Esmaabivahendite asukoht peab olema nõuetekohaselt märgistatud.
- (4) Ehitusplatsil peab olema korraldatud sideühendus hädaabinumbriga 112. Hädaabinumber peab olema välja pandud nähtavale kohale.
- (5) Kui tööde tegemisega võib kaasneda uppumisoht, peavad ehitusplatsil olema nõuetekohased päästevahendid ja neid kasutada oskav töötaja.
[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

§ 23. Olmeruumid

- (1) Ehitustööde alguseks peavad ehitusplatsil olema kasutusvalmis olmeruumid. Need peavad olema komplekteeritud ja sisustatud, arvestades töötingimusi, töötajate arvu ja soolist koosseisu. Olmeruume tuleb hoida korras ja neid tuleb regulaarselt puhastada.
- (2) Olmeruumid peavad paiknema ehitusplatsil või sellele võimalikult lähedal. Juhul kui on tegemist etapiliselt liikuva ehitusplatsiga, näiteks teedehituse korral, või kui ehitustööd objektil ei kesta kauem kui 2 nädalat, võivad riietus-, kuivatus- ja pesemisruumid olla paigaldatud töötajate kogunemiskohta.
- (3) Töötajatele, kes peavad kandma tööriietust, tuleb ette näha riietusruumid. Need peavad olema küllaldaselt ruumikad ning varustatud istmete ja lukustatavate riidekappidega. Töö- ja tavariietuse jaoks peavad olema eraldi kapid või sektsioonid. Kui töötajatele ei ole riietusruumid vajalikud, tuleb igale töötajale tagada koht üleriiete ja isiklike esemete hoidmiseks. Meestele ja naistele peavad olema eraldi riietusruumid või korraldatud riietusruumi kasutamine erineval ajal.
- (4) Töö laadist olenevalt tuleb märgade või niiskete riie ja jalanõude kuivatamiseks ette näha piisavalt suur hästiventileeritav ja sobiva temperatuuriga kuivatusruum või kuivatuskapid. Kuivatusruumist või -kapist väljuv niiske õhk ei tohi sattuda muudesse ruumidesse.
- (5) Vastavalt töö laadile peab töötajatel olema võimalik kasutada sooja ja külma veega dušše, arvestusega 1 dušš kuni 15 töötaja kohta. Kui dušid ei ole vajalikud, peab töötajatel olema võimalus kasutada külma ning vajaduse korral sooja veega varustatud valamuid, arvestusega 1 valamu kuni 10 töötaja kohta. Pesemisruumid peavad asetsema riietusruumide vahetus läheduses. Meestele ja naistele peavad olema eraldi pesemisruumid või korraldatud pesemisruumi kasutamine erineval ajal.
- (6) Meestele ja naistele peavad võimaluse korral olema ehitusplatsil eraldi tualettruumid. Tualettruumid peavad paiknema töökohtade ning riietus- ja pesemisruumide läheduses. Tualettruumis peab olema võimalik käsi pesta ja kuivatada. Tualettruume peab olema ehitusplatsil piisavalt, kuid vähemalt 1 tualett 15 töötaja kohta.

(7) Töötajatel peab olema võimalus sobivates tingimustes einestada ja puhata. Kui töötajaid ei toitlustata kohapeal, peavad olema loodud tingimused kaasatoodud toiduainete säilitamiseks ja vajaduse korral soojendamiseks.

(8) Kui töö laadi või ehitusplatsi asukoha tõttu on vajalik soojak või puhkeruum, peab see olema piisavalt suur ning selles peab olema töötajate arvule piisav hulk laudu ja seljatugedega toole.

(9) Kui ehitusplatsil puhkeruum puudub, tuleb kohandada mõni muu ruum kohaks, kus töötajad saavad töökatkestuste ajal viibida.

(10) Kui tööde laadist või ehitusplatsi asukohast tulenevalt on vajalik töötajate regulaarne majutamine ehitusplatsil, tuleb selleks ette näha piisava suurusega magamisruumid. Ruumid peavad olema varustatud töötajate arvule vastava hulga voodite, kappide, laudade ning seljatugedega toolidega. Magamisruumide planeerimisel tuleb arvesse võtta töötajate soolist koosseisu.

[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

2. jagu

Erinõuded välistöökohtadele

§ 24. Püsikindlus ja tugevus

(1) Kõrgel või madalal tasapinnal asuvad töötamiskohad peavad olema püsikindlad ja tugevad, arvestades seal töötavate töötajate arvu, raskuse jaotust ja maksimaalset koormust, mida need peavad taluma, ning võimalikke välismõjusid.

(2) Kui töötamiskoha toetus- ja muud komponendid ei ole piisavalt püsikindlad, tuleb püsikindlus tagada sobivate ja ohutute kinnitusmeetoditega.

(3) Töötamiskohtade püsikindlust ja tugevust tuleb regulaarselt kontrollida, eriti pärast igakordset töötamiskõrguse muutmist.

§ 25. Energiajaotusinstallatsioonid välistingimustes

(1) Ehitusplatsil asuvaid energiajaotusinstallatsioone, eriti selliseid, mida võivad mõjutada välistegurid, tuleb regulaarselt kontrollida ja hooldada.

(2) Enne ehitusplatsi rajamist tuleb olemasolevate installatsioonide asukoht kindlaks määrata, üle kontrollida ja selgesti märgistada.

(3) Mittevajalikud olemasolevad elektriliinid tuleb võimaluse korral ehitusplatsilt demonteerida või neist vool välja lülitada. Kui see ei ole võimalik, tuleb liinid märgistada hoiatusmärkidega ja tagada ohutu liiklemine nende all.

§ 26. Ilmastikumõjud

Töötajaid tuleb kaitsta ilmastikumõjude eest, mis võivad neid ohustada või nende tervist kahjustada.

§ 27. Kukuvad esemed

(1) Töötajaid tuleb kaitsta kukkuvate esemete eest, kusjuures eelistada tuleb ühiskaitsevahendeid. Vajaduse korral tuleb rajada kaetud käiguteed või keelustada pääs ohualale.

(2) Materjalid ja seadmed peavad olema ladustatud või paigaldatud selliselt, et oleks välistatud nende varisemine või allakukkumine.

§ 28. Ehitustellingud ja redelid

(1) Tellingud peavad üldjuhul olema tööstuslikud või valmistatud ehitusinseneri või konstruktori projekti kohaselt.

(2) Kõik tellingud tuleb tugevuse seisukohalt õigesti projekteerida, ehitada ja hooldada nii, et nende püsikindlus säiliks igasuguse ohu korral.

(3) Tööplatvormid, läbikäigud ja tellingute trepid peavad olema konstrueeritud selliste mõõtmetega ja neid tuleb kasutada nii, et oleks välistatud inimeste allakukkumine või jäämine kukkuvate esemete alla.

(4) Redelid peavad olema piisava tugevusega ja neid tuleb korrapäraselt hooldada. Redeleid tohib kasutada ainult otstarbekohaselt.

(5) Teisaldatavad tellingud tuleb kindlustada juhusliku liikumise vastu.

(6) Pinnas, millele tellitud paigutatakse, peab olema tasandatud ja tambitud. Sellelt tuleb tagada sademevee ärajuhtimine.

(7) Tellinguid, mis paiknevad liikumisteede juures või koorma tõstmise kohtades, tuleb kaitsta löökide, vigastuste ja nihkumiste eest. Ohtlik tsoon tellingute ümber tuleb eraldada piirdega ja varustada hoiatusmärgistusega.

§ 29. Tõsteseadmed

(1) Kõik tõsteseadmed ja nende juurde kuuluvad liseseadised, koostisdetailid, toestused ja ankurdused peavad olema korralikult konstrueeritud, ehitatud ja monteeritud, et tagada piisav tugevus kasutamisel ning hoitud heas töökorras.

(2) Tõsteseadmeid tohib käsitseda ainult eriväljaõppe saanud töötaja.

(3) Kõigil tõsteseadmetel ja liseseadistel tuleb selgelt näidata nende maksimaalne lubatud tõstejõud.

(4) Tõsteseadmeid ja nende liseseadiseid tohib kasutada ainult otstarbekohaselt.

§ 30. Kaevandamis- ja transportmehhanismid ning masinad

(1) Kõik kaevandamis- ja transportmehhanismid ning masinad peavad olema eelnevalt kontrollitud, katsetatud ja hoitud heas töökorras.

(2) Kaevandamis- ja transportmehhanismide kasutajad ja masinate juhid peavad olema läbinud eriväljaõppe.

(3) Peab vältima kaevandamis- ja transportmehhanismide ning masinate kukkumist kaevandisse või vette.

(4) Vajadusel tuleb kaevandamis- ja transportmehhanismid ning masinad varustada ohutusseadistega, mis kaitsevad kasutajat või juhti masina ümberpaiskumise korral või kukkuvate esemete eest.

§ 31. Kaevandid, kaevud, maa-alused tööd, tunnelid ja mullatööd

[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

(1) Kaevandis, kaevus, tunnelis või maa all töötades tuleb tarvitusele võtta vajalikud ettevaatusabinõud:

[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

- 1) kasutada pinnasele vastavat toetust või tõkketammi;
- 2) ennetada ohte, mis võivad põhjustada inimese, esemete või materjalide kukkumist või vee sissetungi;
- 3) kõik töötamiskohad tuleb varustada piisava tugevusega ventilatsiooniga, et tagada küllaldane värske õhu juurdepääs;
- 4) töötajatel peab olema võimalus ohutult varjuda tulekahju, tulvavee või materjalide varisemise korral.

(2) Enne kaevetööde algust tuleb välja selgitada ja viia miinimumini maa-alustest kaablitest või muudest ülekandesüsteemidest tulenevad ohud.

(3) Kaevandid, kaevud ja tunnelid tuleb varustada ohutute sisse- ja väljapääsudega.

[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]

(4) Pinnasekuhjad, materjalid ja liiklusvahendid tuleb hoida kaevamiskohast kaugemal, vajaduse korral püstitada kaitsetõkked.

§ 32. Tõkketammid ja kessoonid

(1) Kõik tõkketammid ja kessoonid peavad olema:

- 1) konstrueeritud ning ehitatud sobivast ja nõutava tugevusega materjalist;
- 2) varustatud asjakohaste kaitsevahenditega, et töötajad saaksid ohutult varjuda äkilise vee sissetungi või materjalide varisemise korral.

(2) Tõkketammi või kessooni konstrueerimine, paigaldamine, ümberehitamine või demonteerimine ning kontrollimine peab toimuma ainult pädeva isiku juhtimisel.

§ 33. Tehniline varustus

Seadmestikud, mehhanismid ja töövahendid, kaasa arvatud käsitööriistad ja elektri- või muu energia jõul töötavad töövahendid, peavad olema hoitud heas töökorras. Neid tohib kasutada ainult selleks tööks, milleks nad on konstrueeritud, ja ainult asjakohase juhendamise ja väljaõppe saanud töötaja poolt.

§ 34. Lammutustöö

(1) Ehitise või rajatise lammutamisel tuleb võtta tarvitusele vajalikud ettevaatusabinõud ning lammutustöö teostada pädeva isiku juhtimisel.

(2) Enne lammutustöö alustamist peab kindlaks tegema, et lammutatav objekt on lahutatud kõigist võimalikest elektri-, gaasi-, vee- ja muudest ühendustest.

(3) Asbesti sisaldavate ehitiste lammutamisel kehtivad erinõuded.

(4) Tolmavaid jäätmeid ja materjale võib objektilt alla lasta ainult läbi torude. Tolmav koorem peab vedamise ajal olema kaetud.

§ 35. Metallist või betoonist toestikud, raketised ja rasked valmisdetailid

(1) Metallist või betoonist toestikke ja nende koostisosi, raketisi, monteeritavaid detaile, samuti ajutisi toestikke ja tugimüüre tohib püstitada ja demonteerida ainult pädeva isiku juhtimisel.

(2) Tuleb tarvitusele võtta ettevaatusabinõud, et kaitsta töötajaid rajatise ajutisest ebastabiilsusest või purunemishoost tuleneva riski eest.

(3) Raketised, ajutised toestikud ja tugimüürid tuleb projekteerida, paigaldada ning hoida sellistena, et need ohutult kannataksid välja neile mõjuda võiva surve ja koormuse.

§ 36. Kõrgusest kukkumise oht ja töötamine katusel

(1) Kui töötamise või liikumise ajal on kukkumisoht, peab suurema kui 2-meetrise kukkumiskõrguse puhul rakendama ohutusabinõusid nagu kaitsepiirded, ohutusvõrgud jt analoogsed kaitsevahendid. Kui töö laadi tõttu on nende kasutamine võimatu, tuleb ohutuse tagamiseks anda töötajale ohutusvöö või -rakmed ning kinnitada need ohutustrosside või -kõitega või kasutada teisi julgestusmeetodeid.

(2) Lisaks peab ohutusabinõusid rakendama ka väiksema kukkumiskõrguse puhul, kui töö laadi tõttu on eriline kukkumisoht või eriohuga seotud pinnale kukkumise oht.

(3) Kukkumise vältimiseks paigaldatud kaitsepiirdel peab olema vähemalt ühe meetri kõrgusel paiknev käsipuu, jalapiire ja nende vahel 0,5 m kõrgusel asetsev vahepiire. Vahepiiret võib asendada ka otstarbekohaste plaatide või võrkudega. Kaitsepiirded tuleb paigaldada selliste töölavade või käiguteede vabadele külgedele, kus kukkumiskõrgus on vähemalt 2 m. Tellingutel peavad olema kaitsepiirded, kui kukkumiskõrgus on vähemalt 2 m.

(4) Kui katuse kalle on alla 15° ning katuseräästas kõrgem kui 3,5 m maapinnast, tuleb kukkumise vältimiseks kinnitada katuse serva külge kolme põikpuuga varustatud kaitsepiire. Kui tööd tehakse heades ilmastikutingimustes ning katusepind on libisemiskindel, tuleb kaitsepiire paigaldada juhul, kui räästa kõrgus ületab 5 m.

(5) Kui katuse kalle on 15° või suurem ning katuseräästas kõrgem kui 2 m, tuleb katuse serva paigaldada kaitsepiire või ohutusvõrk ning libeda katuse korral katta tööpiirkond 30 cm vahega paigaldatud trappidega jalgade toetamiseks.

(6) Kui katuse kalle on 34° või suurem, tuleb lisaks lõikes 5 nimetatud abinõudele paigaldada täiendav kaitsepiire või ohutusvõrk mitte kaugemale kui 5 m tööpiirkonnast.

(7) Kui katuse kalle on suurem kui 60°, tuleb rakendada lõikes 6 nimetatud abinõusid arvestusega, et täiendava kaitsepiirde või ohutusvõrgu kaugus töötajast ei ületa 2 m.

(8) Kui katusetöö on lühiajaline ja töötaja julgestatakse ankurdatud ohutusvöö või -rakmetega, ei ole lõigetes 4–7 nimetatud kaitseabinõude rakendamine vajalik.

(9) Katusele piirete, ohutusvõrkude jt kaitsevahendite paigaldamine ja nende eemaldamine katuselt peab olema töötajale ohutu.

§ 37. Määruse jõustumine

Käesolev määrus jõustub 1. jaanuaril 2000. a.

¹Euroopa Nõukogu direktiiv 92/57/EMÜ (EÜT L 245, 26.08.1992)

Lisa Eelteade ehitustööde alustamise kohta
[RT I 2009, 25, 155- jõust. 01.07.2009]